

Byggbranschen och samhället

En historisk tillbakablick på byggandet

Under första hälften av 1900-talet, då merparten av byggnadsarbetet utfördes nästan helt manuellt, krävdes stora arbetsstyrkor. Genom mekanisering av en del arbetsmoment kunde arbetsstyrkan under senare hälften av 1900-talet reduceras kraftigt.

Under början av 1900-talet skapades även det organisatoriska mönster som fortfarande lever kvar inom branschen: Platschefen/projektchefen, arbetsledaren, lagbasen och laget är än idag byggplatsorganisationens hörnstenar.

I takt med att byggnaderna blivit alltmer komplicerade har kunskapskraven för medarbetarna förändrats. Utöver hantverksskicklighet ställs allt högre krav på den teoretiska kunskapsnivån även ute i produktionsledet.

Byggbranschens roll i dagens samhälle

Byggandet spelar en viktig roll i samhällsekonomin. Byggbranschen sysselsätter många människor och spelar därför en relativt stor roll även för arbetsmarknaden. Samtidigt är byggbranschen beroende av samhällets utveckling, det finansiella läget och olika slags lagstiftning.

Yttre förutsättningar som spelar in:

- Ett ömsesidigt beroende mellan byggsektorn och övriga sektorer inom samhällsekonomin.
- Den ekonomiska konjunkturen.
- Befolkningsutveckling, flyttkedjor och geografisk placering av arbetsplatser.
- Lagstiftning eller myndighetsbeslut som syftar till att dämpa eller öka den ekonomiska temperaturen i samhället.
- Den tekniska och industriella utvecklingen.
- Företagens ägarförhållanden och krav på vinstutdelning till aktieägarna.
- Branschens parter och avtalsrörelsen.

Förändrade krav och förutsättningar påverkar byggbranschen ur ett organisatoriskt perspektiv. Olika upphandlings- och entreprenadformer ställer i sin tur ständigt nya krav på ledaregenskaper och kommunikation i projekten.

Konjunktorens inverkan

Delar av byggverksamheten, inte minst bostadsbyggandet, har en mycket stark koppling till konjunkturen. Detta medför krav på anpassningsförmåga, flexibilitet och ibland snabba omstruktureringar.

Konjunktursvängningarna i kombination med byggbranschens förmåga att anpassa sig till nya förutsättningar innebär ofta att branschen måste växla mellan olika problemställningar. Frågor som haft högsta prioritet i en högkonjunktur, exempelvis brist på arbetskraft, kan snabbt komma att ersättas av helt nya problemställningar i en lågkonjunktur.

Branschens benägenhet att snabbt finna improvisationslösningar för alla behov har inte enbart varit av godo. Det begränsar företagets möjligheter till långsiktighet och mer strategiskt agerande. Kraven på att kunna reagera snabbt och utifrån ständigt nya förutsättningar har många gånger medfört att rutiner för arbetsberedning och arbetsplanering åsidosatts. Detta riskerar att påverka kvaliteten på det som utförs negativt – något som branschen också kritiserats för.

Byggproduktionens tillfälliga karaktär

Att producera inom ramen för en projektorganisation innebär stora skillnader jämfört med stationär industri, vars organisation är relativt kontinuerlig och där tillverkningsprocessen är homogen år efter år.

I en projektbaserad produktion i byggbranschen är ofta såväl organisation som produktionsmetoder olika från det ena bygget till det andra. Detta är en utmaning som ställer krav på både medarbetare och ledarskap. Samtidigt upplever många att just detta är tjusningen med att arbeta i byggbranschen.